

LAUSUNTO ESITYKSESTÄ UUDEKSI KALASTUSLAIKSI

Inarijärvi-yhdistys ry on seurannut kalastuslain kokonaisuudistusta ministeriön internet-sivuilta, uudistuksen työryhmän välimietinnöstä, osallistumalla kuulemistilaisuuksiin ja viimeksi perehtymällä 4.12.2013 julkaistuun esitykseen uudeksi kalastuslaiksi. Yhdistys on myös esittänyt ministeriölle näkemyksiään lakiuudistuksesta kirjeellään 15.4.2010. Lausuntonaan esityksestä uudeksi kalastuslaiksi yhdistys esittää seuraavaa.

Erääksi lain tarkoituksiksi 1 § määrittää kalakantojen luontaisen elinkierron turvaamisen. Tämä on ensiarvoisen tärkeä asia Paatsjoen vesistöalueella, jossa luontainen lisääntyminen on velvoiteistutuksista huolimatta kalakantojen tilan määräävä tekijä. Erityisesti alueen taimenkannat ja jokiin kudulle nousevat siikamuodot ovat valtakunnallisestikin arvokkaita. Luontaisen elinkierron turvaaminen on tavoite, joka ei saa jäädä vain lain kirjaimiksi, vaan jonka täytyy näkyä myös käytännössä kalastuksen säätelyssä ja tulevan kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelman soveltamisessa.

Ylä-Lapin asukkaille esitetään oikeutta saada Metsähallitukselta korvauksetta lupa kalastukseen kotikunnassaan sijaitsevilla valtiolle kuuluvilla vesialueilla. Oikeuden rajaaminen kotikuntaan on oikeansuuntainen muutos nykyiseen lakiin verrattuna. Sen sijaan 10 § 2 momentti on epäselvästi muotoiltu. Sen mukaan lupa kalastukseen ”ei koske Teno- ja Näätämojoen vesistön lohen ja taimenen nousualueita ja Tuulomajoen ja Paatsjoen vesistöjen taimenen ja lohen vaellusalueita”. Tämän voi käsittää niin, että lupa ei koske esimerkiksi Inarijärveä, joka on Paatsjoen vesistön monien taimenkantojen syönnösvaellusaluetta. Lain perusteluissa (s. 27, kohta 4) tosin kerrotaan, että vaelluskalavesistöiksi ei olisi luettava syönnösalueita, joilla vaelluskalat liikkuvat tai oleilevat muutoin kuin vaellukseensa tai kutemiseensa liittyen. Epäselvyyksien välttämiseksi Inarijärvi-yhdistys ry. esittää, että 10 §:n kohta ”Tuulomajoen ja Paatsjoen vesistöjen taimenen ja lohen vaellusalueita” muutetaan muotoon ”Tuulomajoen ja Paatsjoen vesistöjen taimenen ja lohen nousualueita”.

Kalastuksen järjestämisestä valtiolle kuuluvilla vesialueilla Ylä-Lapin kunnissa huolehtii lakiesityksen 45 §:n 1 momentin mukaan Metsähallitus, jonka ”tulee vuosittain pyytää lausunto kalastuksen järjestämisestä ja kalastuslupien myöntämisessä noudatettavista periaatteista 33 §:ssä tarkoitetulta yhteistyöryhmältä”. Momenttiin on Inarijärvi-yhdistys ry:n mielestä lisättävä kohta, jonka mukaan Metsähallitus saa toimissaan poiketa yhteistyöryhmän lausunnosta vain silloin, kun lausunto on ristiriidassa kalastuslain kanssa. Jos Metsähallituksella on velvollisuus vain pyytää lausunto Ylä-Lapin tai Inarin yhteistyöryhmältä, se ei välttämättä tarkoita sitä, että yhteistyöryhmän näkemys vaikuttaisi Metsähallituksen toimiin. Aikaisemmassa laissa tämä asia oli ymmärretty, ja Metsähallitukselle oli annettu velvoite toimia lausunnon mukaisesti.

45 §:n 2 momentin mukaan kalastuksen järjestämisestä valtiolle kuuluvalla vesialueella ”voidaan säätää tarkemmin maa- ja metsätalousministeriön asetuksella”. Virkettä tulee jatkaa seuraavasti: ”...asetuksella, jolloin paikallisen väestön etu on ensi sijassa otettava huomioon.” MMM:n antamien asetusten tulee Ylä-Lapissa aina ottaa paikallisen väestön etu ensi sijassa huomioon. Muutoin on olemassa vaara, että paikallisten ihmisten mahdollisuudet saada riittävästi kalaa käyttöön omiin kotitalouksiinsa heikentyvät, samoin kaupallisen kalastuksen edellytykset huonontuvat. Myös tämä lisäys perustuu aikaisempiin kalastuslakeihin.

Lakiesityksen yksi tavoite on kalastusalueiden muuttaminen kalatalousalueiksi ja niiden määrän merkittävä vähentäminen. Etelä-Suomessa, erityisesti rannikkoalueella, alueiden määrän vähentäminen ja niiden koon kasvattaminen on varmasti tarpeen. Lapissa tilanne on kuitenkin toinen. Varsinkin Inarin kalastusalue on kooltaan niin suuri ja monissa suhteissa niin omaleimainen, että se tulee muuttaa kalatalousalueeksi nykyiset rajansa säilyttäen.

Kunkin ELY-keskuksen alueelle esitetään asetettavaksi alueellinen kalatalouden yhteistyöryhmä. Lappiin tulisi lisäksi Ylä-Lapin kalastusasioiden yhteistyöryhmä. Inarijärvi-yhdistys ry:n mielestä koko Ylä-Lapin käsittävä ryhmä ei riitä, vaan kaikkiin kolmeen pohjoiseen kuntaan on perustettava oma ryhmä alueen erityispiirteiden vuoksi. Inarille leimallista ovat Paatsjoen vesistö monine vaelluskalakantoineen ja elinvoimainen kaupallinen kalastus, Utsjoen kalataloutta määrittää Jäämeren lohi ja Enontekiöllä sekä Itämeren lohi että tunturivedet ovat tärkeitä. Kaikkien näiden kokonaisuuksien yhdistäminen samaan yhteistyöryhmään aiheuttaisi sen, että ryhmä ei pystyisi toimimaan tehokkaasti.

Ylä-Lapin yhteistyöryhmän kokoonpanosta lakiesityksessä mainitaan, että yksi jäsen olisi valtakunnallisten ympäristöjärjestöjen edustaja. Parempaa asiantuntemusta Ylä-Lapin asioissa edustavat kuitenkin paikalliset yhdistykset. Esimerkiksi Inarijärvi-yhdistyksellä on edustaja Lapin ELY-keskuksen koollekutsumassa Inarijärven seurantaryhmässä. Yhdistys esittää, että valtakunnallisten ympäristöjärjestöjen edustajat kaikissa Ylä-Lapin yhteistyöryhmissä korvataan paikallisyhdistysten edustajalla.

Lakiesityksessä kalastus jaetaan kaupalliseen ja vapaa-ajan kalastukseen. Käsite kotitarvekalastus siis poistetaan uudesta laista. Esityksen perusteluissa todetaan, että nyky-yhteiskunnassa ei ole tarpeen jakaa kalastajia eri ryhmiin sen mukaan, kuinka suuri merkitys itse pyydetyllä saaliilla on kalastajan toimeentulolle. Inarijärvi-yhdistys ry:n mielestä perustelu on lähtökohtaisesti väärä. Elämyshakuisen pyydystä- ja päästä-kalastajan ja terveellistä lähiruokaa kalavesiltä haluavan kotitarvekalastajan tavoitteet kalakantojen käytössä ja hoidossa ovat tyystin erilaiset. Suomalaiseen maaseutukulttuuriin kuuluu olennaisena osana ruuan hankkiminen luonnosta niin kalastamalla, metsästämällä kuin marjastamalla. Ja vaikka kotitarvekalastus ei monellekaan ole taloudellisesti merkittävää, on sen merkitys henkiselle hyvinvoinnille varsinkin syrjäseuduilla erittäin suuri. Määritelmä kotitarvekalastus tulee ottaa mukaan myös uuteen kalastuslakiin. Tällä on merkitystä myös lain käytännön toimeenpanossa, mm. 10 §:n soveltamisessa.

Inarijärvi-yhdistys ry:n tarkoitus on vaalia ja edistää Inarijärven ja sen vesistöalueen luonnon ja elinympäristön tilaa ekologian sekä perinteisen kestävän käytön ja kulttuurin pohjalta.

Yhdistys pyrkii kaikin tavoin toimimaan Inarijärven erämaisyyden säilyttämiseksi ja kestävästä käytön turvaamiseksi. Yhdistys antaa lausuntoja ja julkilausumia yhdistyksen toimialaan liittyvissä asioissa. Jäsenmäärä oli 100 vuoden 2013 lopussa.

INARIJÄRVI-YHDISTYS RY:n hallitus
Inarissa 15.1.2014

Leena Strand
Inarijärvi-yhdistys ry:n varapuheenjohtaja, varatuomari
Karsimukantie 161 A
99800 IVALO
040-530 6955
strand.leena@gmail.com

JAKELU: Lapin kansanedustajat